СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 62. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 15-го березня 1940. No. 62. Jersey City, N. J., Friday, March 15, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ТАВРУЄ СОВЕТИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт видав заяву через свого персонального секретаря і в тій заяві висловив признання фінам за їх хоробрість та готовість обороняти свої національні свободи. Ця хоробрість, казав президент, здобула фінам право в обличчі цілого світу жити свобідно і задержати свою самостійність. Водночас президент висловив гостру критику на адресу Советів за те, що вони потоптали право малого народу на самостійне життя, та нагадав іще раз вже висказані раз свої слова, що советське бомбування мирного фінського населення було „незмірним жахом" для цілого культурного світу.

ПРОГАНЯЮТЬ ПОЛІТИКУ З ПІДМОҐ.

ОЛБАНІ. — Стейтовий сенат ухвалив більшістю голосів, що ні один державний урядник не сміє займатись активною політикою до тої міри, щоб обіцював людям підмоги, коли віддадуть голос на даного кандидата, або погрожує, що люди втратять підмоги, коли не будуть на даного чоловіка голосувати. Коли хто поламає цей закон, буде караний $1,000 гривни, або роком тюрми, або обома карами нараз. Цей внесок поставили републиканці, а були проти нього демократи, з винятком сенатора МекНейба.

РУЗВЕЛТ ПРО ДЮІЯ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Минтон мав розмову з президентом Рузвелтом про надходячі президентські вибори. В часі цеї розмови сенатор висловив свою думку, що Томас Дюі не має виглядів дістати від Републиканської Партії вищого назначення, ніж кандидата на заступника президента. Рузвелт погодився з тою думкою.

ВАҐНЕР ОБОРОНЯЄ СВІЙ ЗАКОН.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ваґнер станув в обороні свого закону, на основі якого покликано до життя комітети взаємовідносин праці. Ваґнер казав, що той закон у засаді цілком добрий і коли конґрес ухвалить зміни, пропоновані конґресменом Смитом, то той закон стратить усяку доцільність. Сенатор Ваґнер заявляв, що в тім законі можна зробити лише таку поправку, щоби президія головного комітету взаємовідносин праці складалася не з трьох осіб, але з пятьох.

К.П.О. ПРОТИ ЛЯ ҐВАРДІЇ.

НЮ ЙОРК. — Головна екзекутива Комітету Промислової Орґанізації станула по стороні нюйорської юнії транспортових робітників у їх спорі з посадником Ля Ґвардією. Ля Ґвардія, хоч поступовий і прихильний до робітників, коли йде про їх спір з приватними підприємцями, станув на становищі, що коли нюйорські підземні залізниці перейдуть під заряд міста, робітники, в числі 27,000, стратять право страйку. Робітники протестують проти того і далі домагаються права страйку.

ПОМОЧИ ДЛЯ ФІНЛЯНДІЇ ДАЛІ ТРЕБА.

НЮ ЙОРК. — Герберт Гувер заявив, що хоч Фінляндія заключила мир з Советами, то проте помочи фінському населенню далі потрібно. Бо край дуже знищений і є багато терплячих людей. Вслід за тим навіть той комітет, що займався грішми виключно на воєнні потреби, буде продовжати покищо свою підпомогову акцію, а то тому, щоби помогти раненим фінським воякам, а також тому, щоб далі скріпляти фінів, щоб у той спосіб знеохочувати Совети від чергового нападу на них.

ФІНСЬКІ БОНДИ ЙДУТЬ УГОРУ.

НЮ ЙОРК. — Фінські бонди на нюйорській біржі пішли дуже високо вгору. Деякі з них в однім дні підскочили 18 точок, а за останніх пару днів підскочили по 30 точок. Підскочили також усі вартісні папери зо скандинавських країв. Причина — припинення фінської війни.

ЖИДИ ТВОРИТИМУТЬ АРМІЮ.

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку прибув на кораблі „Самарія" голова жидівської революційної національної орґанізації, званої „Нова Сіоністична Орґанізація", Володимир Жаботинський. Він заявив журналістам, що коли далі буде розгортатись европейська війна, то жиди будуть творити свою власну армію, а не будуть вдоволятися лише жидівським леґіоном. Він обчислив, що жиди є в стані створити свою армію, зложену з яких 120 тисяч вояків. Жаботинський приїхав до Ню Йорку, щоб виголосити промову до американської галузи цеї жидівської революційної орґанізації, яка на днях матиме масове віче в Мангетен Сентер у Ню Йорку.

ВИНАЙШОВ СПЕЦІЯЛЬНУ БОМБУ.

ВАШИНҐТОН. — Винахідник Лестер Барлов зізнавав перед конґресовим військовим комітетом і казав, що йому і його товаришеві вдалося зладити таку страшну повітряну бомбу, яка перевищить усі німецькі бомби. Німці, говорив Барлов, мають страшну бомбу, яку вони тільки раз уживали в еспанській війні, в Барсельоні. Тепер покищо вони її не вживають, але саме нею вони погрожують, коли говорять про „страшну війну". Німецька бомба має ту лиху сторону, що тяжко нею орудувати. Зате нововинайдена американська бомба є сильніша і лекше нею орудувати. Барлов домагався, щоб дозволено йому її задемонструвати на пасовиську, на худобі. Комітет, перед яким зізнавав Барлов, звелів спалити стеноґрафічні записки, щоб часом про тайну цеї бомби не довідалась якась чужа держава.

ДИВНА СМЕРТЬ ПОЖАРНИКА

17 років працював Джозеф Скот при пожарні в Бруклині, бачив ріжні небезпечні пожари й усе виходив з них нескалічений. Ононі, виходячи з одного ресторану, поховзнувся на сходах, упав головою до долівки й розбив собі череп. Довезений до шпиталю, скоро помер.

ПОПАРЕННЯ В КУПЕЛІ

Пані Ґертруд Говмз з Ґарк Ридж, Ню Джерзі, поставила свою 20-місячну дитину в кухонну вмивальню, а сама вийшла на хвилину до другої кімнати. Коли вона там була, дитина відкрутила курок з гарячою водою. Дитину відставлено негайно до шпиталю, але вона до кількох годин померла.

БОБР ПОМАГАЄ ПТИЦЯМ ПЕРЕЗИМУВАТИ

Сторожі парку Бер Мавнтин - Гаримен доглянули цікаву мимовільну кооперацію між звірятами в перезимуванні. Спостерегли вони, що боброві ставки стягають до себе в довгу зиму багато птацтва. Показалося, що основою цього явища є бобр. Ця звірина стинає зубами великі дерева, з котрих робить на потоці гаті. Бервена цих дерев з часом сохнуть, а в їх корі намножується багато корників, котрими жиють жовни. Деколи жовни роблять у дереві дупла, в котрих вони загніжджуються. Цих дупл уживають інколи сови на свої гнізда. В цей спосіб бобр стає немов би осередком цілої кольонії звірят.

ВИНАГОРОДА ЗА ВБИТТЯ ВІРЛІВ

Провінційний ловецький департамент Алберти рішив винищувати вірлів, які дуже розмножилися в околиці Ракі Мавнтен Гавз, Ексшов і Кенмор. Обчисляють, що вірли винищують коло 50 відсотків ягнят річно. Через те департамент ловецтва назначив $1 нагороди за пару вірлиних ніг, доставлених до цього департаменту. Цю нагороду будуть виплачувати до 30 червня ц. р.

СКІЛЬКИ НІМЦІ БУДУЮТЬ ЛІТАКІВ

ВАШИНҐТОН. — На основі обчислення знавців, німці тепер будують по три тисячі воєнних літаків мсячно. Вони прямують до того, щоб те число збільшити до шість тисяч. Анґлія будувала по 1,200 місячно, але тепер, внаслідок примінення нових моделів, число спало до 800 місячно. Проте Анґлія старається те число значно побільшити.

ПОСТАВЛЯТЬ УБИВНИКА НА СУД 26 ЛІТ ПО ВЧИНКУ

З дому для божевільних у Біконі, Ню Йорк, привезено до вязниці в Бруклині, Ню Йорк, Честера Б. Дюріейа, щоб його поставити на суд за вбивство власного батька, ґенерала Гайрема Дюріейа 5-го травня 1914 року.

Розправа буде відгуком колись голосної події, підчас котрої син вистрілив у батька кілька куль з двох револьверів і заявив потім поліції, що це йому анґели сказали таке зробити. Розправи тоді не було, бо лікарі признали вбивника нездібним розуміти ріжницю між добром і злом. Та цього року вбивник доказав, що він умово вже здоровий і добився, що прокураторія поставить його на суд. За той час багато свідків події вже розїхались, а поліція десь загирила револьвери.

КВЕБЕК ХОЧЕ ДАТИ ГОЛОС ЖІНОЦТВУ

Право голосу для жіноцтва в провінції Квебек заповів 20 лютого в престольній промові поручник-ґубернатор сер Іжен Фісе, відкриваючи першу сесію нової леґіслятури. Він заповів також підвищення податків, однакож „уряд подбає, щоб податки були справедливо розложені".

Говорячи про право голосу для жінок, багато разів відкидане леґіслятурою в минувшині, ґубернатор сказав, що жінки „стали необхідними в здійснюванні дуже потрібних соціяльних реформ" і тому „не можна їм відмовляти привілею висловлювання своєї думки про провадження публичних справ".

КАРДИНАЛ ПРОТИ НАДАННЯ ПРАВА ГОЛОСУ ЖІНКАМ

Квебекські жінки, що голосують у домініяльних виборах, не мають іще досі права голосу в провінціяльних виборах. Новий ліберальний уряд премієра Ґадбу обіцяв квебекським жінкам у часі осінньої виборчої кампанії, що як прийде до влади, то постарається, що леґіслятура ухвалить для них право голосу в провінціяльних виборах. Свого слова Ґадбу додержав і недавно проголошена престольна промова при відкритті квебекської леґіслятури заповідає поставлення законопроєкту, що надає право г о л о с у ж і н к а м. Нема сумніву, що леґіслятура, в якій ліберали мають значну більшість, ухвалить цей законопроєкт. Та надання права голосу квебекським жінкам не одобряє квебекський архиєпископ, кардинал Вилнев. Згаданий кардинал подає навіть чотири причини, для яких він є проти надання права голосу жінкам. Тими причинами є: право голосу, на гадку кардинала, стоїть на перешкоді єдности і гієрархії родин. Виконування права голосу наражує жінку на всі пристрасті і виборчі ризика. Також твердить кардинал, що йому здається, що переважна більшість жінок у провінції не бажає собі того права. Кардинал є тої гадки, що соціяльні, економічні, гиґієнічні й інші реформи, які подають на припоручення надання права голосу жінкам, можна осягнути таксамо добре через вплив жіночих орґанізацій на політичних діячів.

СКІЛЬКИ БЕЗРОБІТНИХ?

Американська Федерація Праці подає, що в січні цього року було в Америці 10 міліонів 381 тисяч 389 безробітних. Працювали в тому місяці 43 міліони 382 тисячі 767 осіб.

У грудні безробітних було 9 міліонів 90 тисяч 998.

ХАРЧІ ЦІЛИМИ ТОНАМИ

Щоб нагодувати один день дивізію армії в 16,000 людей, потрібно багато харчів, а саме: вісім тон воловини, картоплі і хліба, тону повил, тону масла і не менше як 28 фунтів перцю.



ВАРШАВА—МІСТО РУЇН.

ФІНЛЯНДІЯ ПІДДАЛАСЬ, БО НЕ ДІСТАЛА ОБІЦЯНОЇ ДОПОМОГИ

ҐЕЛЬСІНКІ. — Уже був підписаний у Москві договір про замирення, а на фінсько-советськім фронті йшла далі завзята боротьба. І так був би держався фінський жовнір до останньої мінути свого життя, якби не те, що саме військове командування дораджувало кінчити війну. Совети вислали найкращі дивізії проти Лінії Манергайма і пробили її в самій середині. Фінські оборонці були цілковито виснажені, бо не було війська на зміну, а Совети наступали тижнями, день за днем, ніч за нічю. Фінляндія зверталась постійно до світу, зокрема до аліянтів, по допомогу в зброї й людях, але це, що одержувала, було ніщо. Така є властива причина фінської здачі.

ЯКІ БУЛИ ВТРАТИ?

ҐЕЛЬСІНКІ. — Ґенерал Манергайм подає, що понад 15,000 фінських жовнірів уже ніколи не побачать божого світу. Це значить, що їх стільки згинуло. Він теж подав, що Совети втратили принаймні 200,000 убитих, а крім того 1,500 повзів і понад 700 літаків. У Копенгаґені нараховують 30,000 убитих фінів і 35,000 ранених. І подають, що по советській стороні згинуло 250,000 осіб, а 250,000 є ранених. Це вислід воєнної кампанії, що тревала 105 днів.

НАРІД НЕСВІДОМИЙ ТОГО, ЩО СТАЛОСЯ.

ҐЕЛЬСІНКІ. — Те, що Фінляндія піддалася диктатові Советів, стало найбільшою несподіванкою для цілого населення Фінляндії. Кажуть, що ті „тверді" люди не могли тим разом стримати своїх чувств, коли дізналися про замирення. Всюди видно було на обличчях заплакані очі.

СКАНДИНАВСЬКИЙ СОЮЗ.

ҐЕЛЬСІНКІ. — Закінчення фінсько-советської війни має для Фінляндії ту добру сторону, що тепер справу її оборони переберуть на себе також дві інші скандинавські держави, а це Швеція і Норвеґія. Такий оборонний союз буде заключений у короткому часі.

АТАКУЮТЬ АНҐЛІЙСЬКИЙ УРЯД.

ЛОНДОН. — Бувший британський міністер війни Гор-Беліша домагався в палаті послів основної дискусії в справі допомоги Фінляндії. Він каже, що вина є по стороні британського уряду. Як відомо, Гор-Беліша був за виповідження війни Советам. Таксамо критикував поведення уряд і Ллойд Джордж, але поза парляментом. Премієр Чеймберлин заявив, що він покищо не може дати повного вияснення. Говорив усього дві мінути, читаючи урядову заяву у цій справі, в якій кажеться, що Анґлія давала ту допомогу, про яку її просили. Та це Гор-Беліша назвав „викрутом".

ОЗЛОБЛЕННЯ В ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Також і в Франції надіються гострої дебати в парляменті з приводу закінчення війни в Фінляндії. Нема сумніву щодо того, що загал вважає вислід цеї війни ударом у сторону аліянтів.

„ПЛЮТОКРАТИ" ПРОГРАЛИ.

БЕРЛІН. — Багатії програли свою першу більшу битву. Так пишуть наці́сти про фінсько-советське замирення. При чому пригадують Фінляндії, що німці допомогли їй стати в 1918 р. незалежною, але Фінляндія, кажуть вони, не бажала собі від того часу жити з Німеччиною у приязні.

ПОБИЛИ „ІМПЕРІЯЛІСТІВ".

МОСКВА. — Так пишуть советські ґазети про вигру в Фінляндії, а слово „імперіялісти" відносять до Анґлії й Франції, що „підюджували" Фінляндію до війни з Советами.

НЕВТРАЛЬНІ ОГІРЧЕНІ.

ЛОНДОН. — Швайцарська, голяндська, бельґійська, еспанська, юґославська, болгарська і т. п. преси невтральних держав пишуть одно й те саме: Совети і Німеччина виграли, а аліянти програли. Всюди відчувається симпатії для фінів, а жаль до аліянтів, що не поспішили Фінляндії на час з повною поміччю.

НАВЧИЛАСЯ БОРОТИСЬ.

ҐЕЛЬСІНКІ. — Кажуть, що властива користь для Советів з війни в Фінляндії є та, що вони навчились модерної війни, що їм може придатись. На думці мається тут, очевидно, військове командування.

„КАТОЛИЦЬКА ДЕРЖАВА".

ПАРИЖ. — Ось таку державу запропонував папі німецький міністер заграничних справ, Рібентроп. Малаб вона повстати менш більш на тих польських землях, що творять теперішне ґенерал-ґубернаторство. На чолі держави стояв би високий католицький достойник, назначений папою.

СЦЕНЗУРУВАЛИ БЛАГОРОДНІСТЬ НІМЕЦЬКИХ ЛЕТУНІВ.

ЛОНДОН. — У палаті послів заінтерпельовано уряд у справі цензури, що не допустила до преси повідомлення про те, як два німецькі летуни врятували життя анґлійського летуна, не зважаючи на те, що той останній зістрілив три німецькі літаки.

ПІД АМЕРИКАНСЬКИМ ДОГЛЯДОМ.

ВАРШАВА. — Прибув тут Ніколсон Тейлор, представник Американського Червоного Хреста, щоб мати натляд над американською допомоговою акцією. Каже, що населення міста збільшилось від вибуху війни на пів міліона мешканців. Добродійні кухні роздають денно 100,000 обідів.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВА СИТУАЦІЯ

Що закінчення війни між Росією й Фінляндією є подією першої величини, про це нема найменшого сумніву.

Є воно такою передовсім для обох заінтересованих безпесередньо держав. Для Фінляндії воно означає з одного боку кінець коштовного підприємства, коштовного фінансово й коштовного в людському матеріялі, з другого боку втрату важних територій і позицій. Для Росії воно означає закінчення війни, що коштувала її багато людей, матеріялу, а головно престіжу. З мирового договору виходить переможцем Росія, котра досі звичайно заявляла, що вона не воює за перемогу, а за забезпечення. Ще й у мировім договорі згадується взаємне забезпечення, але цілому світові звісно, що нема тут взаємного забезпечення, а лиш односторонне забезпечення. З війни виходить Фінляндія тулубом, себто тілом з обтятими ногами й руками. Вона тепер є безборонна супроти Росії, а що значить бути безборонним супроти безоглядної держави, це всім відомо. На будуче Фінляндія буде знаходитися в руках Росії, котра зможе покінчити її незалежність, коли Росії цього забагнеться.

Є теж кінець російсько-фінської війни великою подією для інших держав Европи. Є цей мир передівсім перемогою не лише для Росії, але й для її союзниці, Німеччини. Знають німці про це добре й тому вони й не криють своєї радости. Не лише тому, що умови миру, подиктовані Москвою фінам, взоровані на умовах, диктованих колись Гітлером Чехословаччині, але й тому, що кінець фінської війни звільняє російську армію і російські воєнні матеріяли до вільної диспозиції десьінде. Росія зможе тепер переслати свої війська на Балкан або в Передню Азію й віддати принаймні деякі воєнні матеріяли Німеччині. З закінченням фінської війни чується Німеччина забезпеченою перед можливістю аліянтських операцій на півночі та перед маревом подвійного фронту.

Кожна користь для Німеччини є тимсамим некористю для Анґлії й Франції. І знов анґлійці й французи добре це знають і ні їх ґазети ні політики не закривають свого розчарування й пригноблення зприводу миру. Вони бачать у мирі скріплення політичних впливів Німеччини й Росії в Скандинавії, на Балкані й у Передній Азії. Досягнувши спільними силами таких користей, Німеччина й Росія наближаються до себе ще більше, а німецько-російське зближення означає нові труднощі для Анґлії й Франції.

З фінсько-російським миром осередок конфлікту може легко пересунутися на Балкан або Передню Азію, що знову буде получене з більшими недогодами для аліянтів у порівнянні з недогодами, якби осередок конфлікту був ближче їх осередків.

Хоча війна для аліянтів ще невтрачена, то світ почуває, що вони програли одну важну битву.

З ЕВРОПИ ПРО РОЛЮ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Проф. Микола Чубатий надіслав нам листа, одержаного зо столиці одної з невтральних держав від одного з провідних діячів европейсько-української іміґрації. Проф. Чубатий подає, що автор листа є поважною людиною з громадянським етажем, католиком-демократом, а з професії економістом. З листа подаємо те, що має загально-громадське значіння.

5. лютого 1940.

„Пишете про східню Галичину. Тут у нас загальне переконання, що у східній Галичині є советсько-німецька кондомінія (спільне володіння). Хоча німці офіційно заперечують військове обсадження східньої Галичини, то вістки з усіх джерел потверджують присутність німецького війська, яке французи обчислюють на одну дивізію. Це правдоподібно в звязку з весняною можливою виправою на Румунію. Почтовий звязок із східньою Галичиною в нас є, одначе большевицькі часописи з краю не приходять, бо наш уряд від місяця заборнив усі комуністичні часописи. Дістаємо з Чехії українські еміґрантські журнали, одначе там нема нічого цікавого...

„Українське Слово", яке далі виходить у Парижі, пише дуже обережно і часто виходить з білими плямами. Повстав у Парижі якийсь український Комітет на чолі з Шульгином, ґен. Удовиченком і Соловієм з Галичини. Той останній говорить, що кандидував колись на посла УНДО і був капітаном у польській армії. На жаль, тут ніхто собі такого пана Соловія не пригадує. Зрештою його поляки возять до Лондону, де він має „представляти" польсько-українську меншість. Цей Комітет старається про ласку польського „уряду" з Анже в Франції і навіть публично в „Тризубі" навязує до польсько-українського договору з 1920 р., якого вже раз сам уряд УНР був відрікся. Цей Комітет мав би заступати уряд УНР, який розпався, бо більша частина залишилася в Варшаві під німцями. У Франції йде між нашими робітниками шалена комуністична аґітація під плащиком акції проти Польщі. Сам французький уряд мимовільно приготовляє ґрунт під ту аґітацію, тягаючи наших еміґрантів з Галичини на силу до польського війська. Українські національні орґанізації на терені Франції тепер слабо працюють; стрічаються з обмеженнями.

„Европейська еміґрація всі надії покладає на Всеукраїнський Конґрес в Америці, що скликаний на половину березня. Ми сподіємося від нього чогось доброго, бо скажу вам, що тут усі чекають на американських українців як на спасіння. А це тому, що самі добре знаєте, яке положення української еміґрації під сучасну хвилю в Европі. По німецькій стороні бояться один одного як тіни і навіть з нами в... не відважаться листуватись. Кажуть, що німці добре відносяться до української еміґрації, одначе їх угода з большевиками та їх зрада в справі Карпатської України каже нам ставитися до них обережно. Зрештою вистарчить прочитати французьку „Жовту Книгу", щоби пізнати, що німці зрезиґнували з української карти.

„У Франції наша еміґрація мусить тихо сидіти. Хто молодший, мусить іти до війська як не польського, то французького. Наша еміґрація в Бельґії чисельно заслаба, щоб відгравати якусь ролю. Вона може бути тільки помостом між одною та другою лінією нашої політики.

„Як з одного боку під сучасний момент шкідливе є дотеперішнє ґерманофільство, таксамо шкідливе було би безкритичне антантофільство. Я інформувався у людей, що мають контакт з французькими громадянськими колами, то сказано мені, що французи дуже пильно прислухуються до настроїв українського політичного життя та оцінюють його відповідно до його внутрішньої консолідації. Вони може й хотілиб українську карту використати для себе.

„Ми тут дістаємо „Свободу" та „Америку", одначе чогось дуже мало там пишеться про релігійне життя американських українців, а шкода. Виходилоб, що за розбратом політичним і національним пішов розбрат релігійний і ми тратимо той великий моральний капітал, який могла би дати Церква для консолідації громадського життя американсько-української еміґрації.

„Найгірше дається нам у знаки брак одноцілого представництва для українців у Лондоні та Парижі. Наприклад, уже нині є в Лондоні два українські представництва з Канади, які ніяким чином не можуть добитися спільного мандату від своїх орґанізацій.

„Все це сильно шкодить усякій розумній і доцільній загально-національній роботі і **видно, що по стільки нещастях ми ще не прийшли до розуму.**

„В Анґлії має бути вже досить українців з експедиційного канадійського корпусу, але вони згублені під спільним одностроєм.

„В Чехії перебуває тепер понад 2,000 українських збігців з Галичини; всі в біді і потребують негайної помочи".

(Заввага: П. Соловій, син пок. адвоката Соловія зо Львова, перед війною правного дорадника Митрополита. Адвокат Соловій почувався ще українцем, хоча ціла родина Соловіїв у Львові завзяті поляки. Згаданий тут Соловій був поміщиком в однім із західніх повітів Західньої України (в Турці, чи Ліску). Не брав ніякої участи в українсько-громадськім житті аж до останніх виборів до польського сойму (1936). УНДО-ві дуже залежало мати посла теж з Лемківщини (повіт Сянік, Ліско) і при переговорах з урядом перший раз появився п. Соловій як кандидат УНДО з тих повітів. Треба знати, що ординація виборча до польського сойму була така, що ніякий кандидат у посли не міг бути поставлений на посла без згоди уряду Польщі. Всіх кандидатів на послів УНДО усталювала екзекутива УНДО з львівським воєводою. Ось і тоді виринув той новий кандидат на посла. Але, не зважаючи на запевнення воєводи, місцеві поляки провалили і того кандидата УНДО на комісії, що укладала кандидатів. — М. Ч.).

ПРОПОЗИЦІЯ СЕНАТОРА МАГОНІЯ

Сенатор Магоні подав недавно дуже цікаву пропозицію, як боротися з безробіттям. А цікава вона тому, що він погодив у собі дві засади, які дотепер здавалися, що цілковито себе виключають.

Адміністрація „нового розділу" станула на становищі, що коли приватний бизнес не може дати заняття всім людям, то це мусить зробити держава при помочі фондів, стягнених з приватного бизнесу. З черги приватний бизнес почав нарікати, що адміністрація випомпує з нього всі потрібні соки до життя, тому він мусить далі корчитись і далі викидати на вулицю міліони робітників. Адміністрація на це відповідала, що державні видатки є конечні, що вони пускають в обіг гроші і зрушують цілу економічну систему. Цю свою політику „зрушування" адміністрація назвала „помп праймін". Завдання її мало бути подібне до завдання води, яку ми вливаємо до помпи на самім початку, коли помпа ще суха. Коли ми помпу розмочимо, то тоді вже не треба до неї доливати води, але вона сама з криниці воду тягне.

Така була і є засада уряду, зокрема економічної політики „помп праймінґ". Вже з наведеного видно, що фактично ні приватний бизнес, ні уряд не мають повної, цілковитої рації. Це вони самі дуже добре знають, хоч отверто про це не говорять. Не має приватний бизнес повної рації, коли нарікає на високі податки уряду. Бо коли він не всилі дати людям заняття, уряд має повне право щось зробити, щоб те заняття людям дати. Не можна допустити до того, щоб у такій знаменито зорґанізованій промисловій машині, яку має Америка, та серед такого багатства ріжних продуктів люди гинули з голоду, мовляв, тому, що не мають де заробити грошей на купно тих продуктів.

З другого боку не має уряд повної рації, коли каже, що його політика „помп праймінґу" справді оздоровляє господарство краю і вправляє його в рух. Ми бачимо, що впродовж 7-літньої господарки таки бизнес не ожививсь і ми далі маємо стільки безробітних, що мали на початку. З тим додатком, що край нині задовжений на яких 20 біліонів долярів більше, ніж був перед сімома роками.

Пропозиція Магонія перетинає обі ті засади: вона признає рацію і бизнесменам і урядові, та з цього витягає свій власний висновок. Магоні каже, що коли приватний бизнес не затруднює робітників, то треба з нього стягати високі податки і тими грішми штучно спонукувати працю. Але далі він каже, що не треба робити цього з кожним бизнесменом, з кожною фабрикою. Коли якась фабрика показує добрий знак, що вона хоче підносити продукцію і хоче водночас затруднювати нових робітників, то такої фабрики не треба карати високими податками, а треба ті податки знижати та давати їй заохоту до дальшої експанзії і дальшого побільшення числа своїх робітників.

В той спосіб боротьбу людини з машиною зведеться в цілком іншу площину. В площину наукову, елімінуючу, а не загальникову. Бо справді, як можна забирати фабриці нераз 70% її доходу, коли та фабрика має добрий намір ті гроші повернути назад у підприємство, розбудувати свої приміщення, приняти нових робітників. Забравши тій фабриці майже ввесь дохід, уряд тимсамим відразу спутав її розгін і замкнув працю новим робітникам.

З другого боку не можна допустити до того, щоб якась фабрика уставляла знамениті машини, побільшувала свій витвір продуктів, а водночас викидала на вулицю робітників. Бо що з того, що та фабрика витворить при помочі машини знамениті і навіть відносно дешеві продукти, коли тих продуктів не буде кому спожити, бо внаслідок безробіття загал буде дуже зубожілий. Отож, коли якась фабрика хоче експандувати при підмозі машини, на шкоду людської праці, та фабрика повинна платити далеко більші податки, ніж та фабрика, яка бере під увагу людську працю і шанує засаду, що щоб капіталістична система могла добре функціонувати, вона мусить дбати не лише про продукцію, але й про консумцію; не лише про способи, як щось витворити, але також про способи, як дати людям нагоду ті речі купити і споживати.

Так здається, що коли мірилом в оподаткуванні буде не чистий дохід даної фабрики, тільки число занятих робітників у пропорції до її продукції, то наша теперішня економічна система стане нарешті на шлях, що веде до правдивого оздоровлення й усунення безробіття.



ФІНСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ МИР. Фінський премієр Рісто Риті, що брав участь у мирових переговорах у Москві.

К. Вовк.

ДУРНИЙ ЖАНДАРМ

(3)

— А чорт би її взяв! — крикнув Софрон і зареготав. — Кажу вам, пане постенфір, то шельма, не дівка! Спершу вхопила тортове серце і живе серце Гната. Потому від мене взяла два тортові і моє живе серце... Вона має такі палкі очі, що хапають за серце. Потому пустила й мене кантом.

Тепер Гнат розсміявся так сердечно, що по його лиці покотилися сльози. Він промовив до товариша:

— А диви! Я не знав того, що так скінчилося. Ти не сказав мені, що дівка й тебе зрадила. А то комедія, чорт би її взяв! Втекла від нас обох з трьома тортовими і двома живими серцями!

— Бо то так було! — став Софрон пояснити. — Коли ти стукнув мені в чоло збанком, я тобі покалатав ребра кріслом, то тебе викинули. Мене завели до корита при керниці. Там змивали з мене кров, може з яку годину. Тоді наша дівка втекла з Ільком Сукалою. Я вже випитав, куди він піде в цю неділю. Буде в коршмі під грушею. Тож то буде там бійка!

Софрон став руки затирати з утіхи.

— Я піду з тобою, Софроне. Вже тепер тішуся, коли уявлю собі, як то буде в неділю. Лиш не гадай, що я чорну дівку буду відбивати для себе. Я на неї вже наплював. Хіба, як схочеш, то для тебе відібю.

— Мені вона до хріну!

Жандарм, котрий лише слухав, тепер промовив, глянувши на обох прокураторським поглядом.

— Отже таки признаєте, що Гнат Гайдюк скалічив Софрона Міркуша?

Розсіяно, неначе непритомний, Софрон позирав хвилю на жандарма і відповів:

— Я його цілком не знаю. Ага, то він той Гнат... Ну, скалічив? Хто казав?

— Не симулюй! Хібаж ніхто не бачив, що він тарахнув тебе по голові камяним збанком, котрого визбираний череп важить девятьдесять і пять дека. Вуха збанка не знайшли.

— Міркую собі, що не знайшли! — замітив Гнат, затираючи руки з вдоволення. — Як могли знайти вухо збанка, як воно лишилося в моїй руці? В моїй руці воно було ще тоді, коли мене викинули з коршми і я лежав коло ями з вапном. Там я й лишив його.

— Дуже добре! — сказав жандарм, записуючи в червоній книжечці. — Знаменито. Піду шукати. Може знайду, й цей корпус делікті. Знаменито! Сам переводить на себе доказове поступовання. Неначе слідчий суддя і прокуратор... Ну? А по тому? Чи радше, як той ексцес зачався?

— Там жадного Ексцеса не було. Не знаю такого, — відповів Гнат.

— І я про такого не чув, — додав Софрон.

— Питаюся, який був початок бійки?

— Чорна дівка, — зачав Гнат — гаряча дівка. Її очима люльку можна би запалити, так горять. Я її ще більше розігрів, та до того, що я хотів, цього було замало. Я пішов до кухні замовити щось. Таким дівку найлекше можна взяти. Вона схаласувала велику телячу печеню, салату зо сливок і одно тортове серце. Уважайте, одно таке серце коштує пятьдесять крайцарів. Дівка сидить зо мною і їсть, а Софрон казиться, так його до дівки пре.

— Ну, а ти як гадав? — перебив Софрон, сміючися. — Вона мене зачарувала вогнем своїх очей, бо сидячи коло тебе, на мене закидала тими своїми дідьчими очима. Я, пане постенфір, дівку вкрав; зпід його боку вкрав. А що всяку крадену річ ховається, я з дівкою пішов до другої кімнати. Ми обоє там сміялися з Гната. Бо він, бачите, як дурний сидів там при своїм столі, не знаючи, що з його дівкою сталося. За той час дівка зїла два серця по пятьдесять крайцарів. То лакома дівка!

— І потому втекла з третім! — розсміявся Гнат голосно.

— І ти, сказав жандарм строго, попхався за товаришем, щоби йому дати по голові збанком? Збанком!

— Щож він міг тоді вхопити? — спитав Софрон здивований. — Добре, що вхопив збанок, не пляшку. На столі стояли тільки пляшка і збанок. Пляшка була повна червоного вина. Літрова пляшка!

— Не збагну, — сказав сильно здивований жандарм, — як ти, після такого епізоду, ще боронити годен свого противника!

— Яж його тоді побив кріслом і викинув за поріг! Більше жадати від мене він хіба не може!

— Воно не так, — пояснював жандарм. — Гнат пішов за тобою до тої другої кімнати з тим наміром, щоби пімститись і тобі провалити голову. Він тим ударом, до якого сам признався, ударом камяного збанка, спричинив ушкодження тіла.

— Та де там! — заперечив Софрон живо. — Цілком ні. В тілі він не зробив мені нічого. Він лише по голові талапнув мене.

— Це таки буде більше як треба, — відповів жандарм.

Тепер Софрон уже не на жарти розсердився і крикнув:

— А до чорта! Що вам стрілило до голови? Відколи світ світом, такої дурної напасти ще не було! З Гнатом я вже розрахувався за той збанок. Він збанком вигнав з голови мій гонір, це правда. Та я кріслом і викиненням його за двері назад всадив мою честь у мою голову. Тепер він за мене може піде сидіти? Як його запрете, то він, вийшовши, буде мусіти ще раз тарахнути мене по голові збанком, або якоюсь іншою твердою і тяжкою бідою, бо його кривда ще буде без відплати. Щож тоді мені діяти? Ну? Питаю вас! Гадаєте, що я прийму спокійно? Що не відповім? Прошу вас, не рипайтеся, до нас не приходіть! З вашим ґвером, з вашою шаблею і з вирваним когутові хвостом на вашім чаку лишіться в місті і нас обох не займайте. То така справедливсть, те, що ви затіваєте? Так може думати тільки дурний... Поміркуйте, що ви, патролюючи в ночі, йдете також пустим лісом...

— Ага! — перебив жандарм. — Це, погроза й обида урядової особи в урядуванні! Заждіть! Навчать вас обох! Ще нині зроблю донос і потому приставлю вас обох.

— Нас обох? — спитав Софрон, уже лагідніше. — То кажіть так! Таким способом знов було би вирівнане. Коли ваш закон такий, що треба відсидіти, то бодай нехай буде справедливість, щоб один з нас не був покривджений.

Гнат сидів у задумі, коли жандарм назад перелазив через пліт при сіножатці. Софрон запалював люльку, яка в часі балачки з жандармом згасла. Нарешті сів коло товариша на колоді.

— Я гадаю, що може було би ліпше скінчилося, як би я був вхопив ту пляшку, не збанок, — сказав Гнат.

— Іди, дурний! — заперечив Софрон. — Пляшка була повна солодкого червоного вина. Вино було би змарнувалося, пляшка була би змарнувалася і мій святочний одяг був би змарнувався. Збанок був мені миліший... Що такий дурний жандарм знає!

(Кінець).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЯК ДІСТАТИ РОБОТУ?

В авдиторії „Союзу Інжинірських Орґанізацій" у Ню Йорку відбулася дводенна конференція молоді, присвячена спеціяльно справі роздобуття джабу.

Півпяти тисячі молодих хлопців і дівчат у віці від 16. до 21. року взяли участь у цій конференції й вислухали цілу низку відчитів і викладів на цю тему.

Яка інша справа стягнула би стільки молоді, як ця?

НАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ПОСАД.

Одним з прелеґентів на конференції був президент відомої нюйорської департаментової торговлі Алтмена, котрий говорив про те, де найлекше знайти становища й працю.

Він доказував своїм слухачам, що найбільше становищ можна знайти в дрібній торговлі. Ні один інший бизнес не наймає стільки молодих людей, що цей. На його думку, кожний джаб у дрібній торговлі цікавий. У ньому признається рівність полів.

Потім він подав вимоги. Кожний кандидат повинен би мати сильне здоровля, щоб могти вистояти довгі години. Від робітника чи робітниці вимагається лише сильної амбіції вибитися наперед.

„Лише"? Чи не видається прелеґентові, що найкращим джабом є той, який йому подобається?

ШТУКА „ПРОДАТИ СЕБЕ".

Директорка одної аґенції посередництва праці давала своїм слухачам поучення про те, як треба поводитися при шуканні праці.

Вона називала шукання праці продаванням себе самого.

Виходячи з того наставлення, вона радила шукаючим праці не шукати якоїнебудь праці, але мати при розмові зо своїм майбутнім роботодавцем певну спеціяльну працю. Вона радила їм одіватися гарно, не жувати при розмові ґуми, не курити папіросок.

ПОРОЗУМНІШАЛИ?

Одна студентська орґанізація в Ню Йорку постаралася за те, щоб нюйорський асемблимен Остин вніс у нюйорській леґіслятурі в Олбані проєкт закону, на основі котрого дівчатам було би вільно виходити замуж без дозволу родичів по скінченні 17. року життя, а не аж по скінченні 18. року життя, як це є тепер.

Посол Остин подав на виправдання свого внеску, що нині 17-літня дівчина розумніша, більше знає про світ, про обовязки подружжя й назагал більше дозріла, як 17-літня дівчина сорок літ тому. Остин покликується щодо свого становища на розсліди вчених.

Сказати, що вчені прийшли до такого висліду, дуже легко. Одначе ледве чи вчені хотіли би таке сказати. А матері молодих дівчат певно вже цього не захочуть признати, щоб їх дочки в 17. році життя надавалися до подружжя краще, ніж теперішні матері, коли вони були 17-літніми дівчатами.

Здається, що справи не вирішиться на основі правди чи слушности, а просто на основі сили: хто покаже більше впливу, той виграє.

У ВЛАСНІМ ДЗЕРКАЛІ.

Нюйорська федерація жіночих клюбів влаштувала оноді з приводу річниці свого існування чотиро-годинну забаву, звану „сесією правди".

Члени орґанізації, що виступали на цій сесії як бесідниці, акторки, артистки, мали сказати про орґанізацію якусь неприємну правду. Висмівали вони членок за те, що вони при всякій нагоді пудрують носи, що йдуть насліпо за модою, накидаються зо своєю гостиною своїй рідні, поводяться нерозумно на шлюбах, хрестинах і тим подібних оказіях. І таке інше.

Сміятися з іншої людини легко, сміятися з себе вимагає сили характеру й дозрілости.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРИГОДИ З ЖИТТЯ.

Саме 30 років минає від тої хвилі, коли я пробував щастя в Вилкс Баре, Па. Поїхав я туди з Вілмінґтону, Дел., до одного свого краяна на весілля. По гарній весільній гостині мені захотілось оглянути місто. Це гарна була погода і місто мені видалось надзвичайно гарне. Крім того завважив я там чимало українських крамниць, а також були свої професіоналісти, своя церква, своя аґенція і т. п. Кажу я до жінки: „Нащо нам вертатись до Вілмінґтону? Тут краще, ніж там. Піду я за працею і тут лишимось". Я так і зробив. Пішов до майнів шукати праці. Знайшов своїх українських людей і питаю, чи нема тут праці. Якийсь словак підійшов до мене і відразу взяв мене на роботу в майні. Спустив він мене під землю і там дав вичищувати якесь каміння. Тісно там, лямпа коптить і смердить, що дихати годі. А каміння так калічить руки, що кров ллється. „Ох, коби мені вирватись на верх, то ніколи більше в те пекло не спущусь", думав я собі. А коли вкінці я видобувся на верх, то на голос висказав своє незадоволення.

Пішов я шукати іншої праці. Знайшов її в одній фабриці, що виробляла пружини. Це добра була праця і не зле платили. Ось я працював там пару тижнів. Раз, їдучи з малою дитиною по вулиці, в товаристві жінки й одного товариша, натрапив я на кота, що перебіг нам дорогу. Мій товариш каже, що це поганий знак. Але я відповів, що не вірю в забобони. За хвилю ми про кота забули. А коли підійшли до одної крамниці з ріжними ґазетами, морозивом та фаєрверками, я запропонував усім піти на морозиво. Ми пішли до середини і, перейшовши крамницю, удались до задньої кімнати й сіли там біля столика. Але крамар, продаючи фаєрверки, одну, не хотячи, запалив і повстав пожар у крамниці. Інші фаєрверки почали тріскати і скакати по крамниці так, що вийти було годі. Моя жінка, бачачи, що сталось, окутала дитину хусткою і перебилась через горючу крамницю та вийшла на вулицю. Чекаючи там на нас і не можучи діждатись, вона знов окуталась хусткою, кинулась до крамниці, до нас, та випхала нас через вогонь на вулицю. Крамниця цілком погоріла. А мій товариш говорив, що це кіт наніс те нещастя.

Ще трохи я побув у тім місті, але остаточно таки затужив за Вілмінґтоном і назад туди перенісся.

Стефан Фіґун,
Вілмінґтон, Дел.

З ОПОВІДАНЬ ОЧЕВИДЦІВ, ЩО ВЕРНУЛИСЯ З РІДНОГО КРАЮ.

Дня 12. січня вернувся гром. К. С. на італійськім кораблі „Рекс" з рідного краю — Лемківщини. Мав приїхати, коли їхав останній польський корабель „Батори", але з браку місця мусіли з Ґдині вернутися в рідне село й перебути німецько - польську війну. Вернувся з дружиною. Переповідаю дещо з того, що чув від них.

Дня 24. серпня бачили на риманівській стації, як поляки перевозили потягом на захід наших молодих українських хлопців із східної Галичини. Всі були поковані один до другого. Було їх кількасот. Хухали на вікна і на тій парі, що осіла на шибах, писали: „Ми українці! Закуті! Нас поляки везуть у Польщу! Самі не знаємо де?"

Польська мобілізація. Перше брали поляків, а опісля українців. Багато назад вернулись додому, бо Польщі забракло військових мундурів. З Вороблика Королівського забрали 85 хлопців. Всі повернулись. І ті, що служили при війську, тільки один пропав. Ті, що вернулися з польського війська, розказували, що кожний вояк дістав від 5 до 25 патронів, а не більше.

Дня 1-го вересня, пів до шестої рано, прилетіли над Коросно німецькі літаки й розбили летунську стацію. Того самого дня скинули три бомби на залізничий шлях у селі Воробліку Королівськім, але не зробили ніякої шкоди, а 28 бомб скинули на залізницю у селі Воробліку Шляхотськім. Спалили одну хату й убили на місці жінку Палиці (дяка), дочку по Павлі Войнарі. Мала в плечах шість дір від шрапнелів. Оставила одну дитину сиріткою. Від гуку бомб повилітали всі вікна в хатах.

В карпатських горах поляки зачали затягати дроти, а німці давай кричати через радіо, що їм ті дроти нічого не пошкодять.

Дня 8. вересня з Дуклі прийшла польська армія і заявила селянам села Вороблика Королівського, що їх село буде спалене. Селяни вартували свойого села від 8. до 12. вересня.

Як прийшла польська армія в село, учитель - кацап, в одній особі і солтис, Стефан Барна, дав наказ поліцаєві, щоб зігнав і скликав усіх селян, брати окопи на горі для польської армії. То було в другій годині попівночі, а хто не послухає наказу, то буде розстріляний, а як ніхто не піде, то всі будуть розстріляні, а разом і він з ними. А також щоб селяни поїхали на „форшпан" і відвезли польських офіцирів любовниці з міста Риманова до Сянока. В той самий час польські офіцири перебували в польського дідича, Левицкого, вселі Воробліку Королівськім.

Одні селяни пішли окопи брати, а другі ні. Трохи повибирали, а дальше польські військові старшини не казали брати. Як німецька армія прийшла, то польська армія втікала стрімголов.

Польський учитель із села Ляджина й ще два поляки мали спалити село Вороблик Королівський. Перебували в дворі польського пана Левицкгоо й так здорово напились панського вина, що позасипляли. Панське вино й скорий прихід німецької армії врятував село від пожару. Але один із тих трьох поляків застрілив німецького вояка й дав причину, що німці розстріляли чотирьох селян із села Вороблика Королівського, а одного пострілили.

Розстрілили Василя Міхневича. Він стояв надворі коло своєї хати, як німецький вояк прийшов до нього й казав підняти руки вгору, а дальше казав руки спустити й іти до хати. Василь Міхневич пустився йти до хати. Уже входив до сіней, а другий німецький вояк стрілив йому в голову. Так розстріляли Володимира Дудкевича, Николая Палюха (по Василю) і Петра Фронцка. Петро Фронцко був діяльним членом Кружка Сільського Господаря, грав багато представлень.

Михайла Палюха німці пострілили в бік. Рану вдалося вигоїти. Мав бути розстріляний, як і інші, але щастя, що добре не поцілив. Ось так без переслухання стріляли безборонних, невинних людей.

Німецькі війська йшли через місто Риманів, а також через село Черешнів, тими двома дорогами.

До села Вороблика Королівського вернувся з Березі Картузької син по Павлі Войнарі. Розказував, що поляки в Березі Картузькій у звірський спосіб мордували українців. Прибивали цвяхами язики до дощок, відрізували язики. Йому мало що не цілий язик відрізали. Український лікар позшивав йому язик і вигоїв його.

Місто Риманів половину спалене, від костела по торговицю. Польська армія втікала и уже була коло села Боська, як кілька поляків у Риманові дали сальву до німецького війська. Тоді стала німецька артилерія бити з гір із гармат. Так спалили половину міста.

Як до села Боська прийшло німецьке військо, поляк вистрілив із кріса близько плебанії. Німецькі вояки пішли до церкви, витягли священика з закристії й взяли його на плебанію. Священник заґарантував за людей, що вони нічого не роблять. Німці тільки що вийшли з плебанії, а тут знов два вистріли. Тоді вернулись назад. Розстрілили священика й 21 селян, 15 українціви, а решта поляків і спалили 42 хати, від плебанії по залізничий шлях.

Зараз на перший день війни польські військові старшини й урядовці почали втікати. Потяги були переповнені втікачами.

Дня 5-го жовтня дві німецькі армії окружили польське військо в горах і лісах за Дуклею, котре плянувало вдарити на німців. Німці вимордували всіх. Мундури з них постягали, а голих поховали. Мундури поприносили на риманівську стацію. Ще з мундурів кров лилась.

Учитель - кацап і солтис Стефан Барна видав Степана Вархоляка німцям, щоб його розстріляли. Але по переслуханні його випустили.

Німці тримали простих вояків коло Кракова, а старшин позабирали в глибину Німеччини. Таксамо арештують польську інтеліґенцію, урядовців по два, три й забирають, а де? Ніхто не знає!

Пан Костан Сеньчак був у Кракові, там є велике число українських збігців. А також ходив пішки до Сянока. Там також є багато українських збігців. Переходячи з села на село, хотів дещо довідатися, та люди бояться говорити. Кожного незнаного вистерігаються. Казали: Он там хата спалена, там дві, а там три.

Одні жиди повтікали, інших вигнали німці, а доми їх запечатали звіздою.

Всюди урядування німецьке. В Риманові бурмістр українець. Аптику перебрав на себе український лікар, д-р Кость Цеплий.

За Польщі була одна година навчання української мови на тиждень, а тепер українська мова в І-шій клясі й ІІ-гій, а в ІІІ-тій українська мова й німецька.

Часописи перестали виходити, радія німці позабирали. Настала відразу темнота.

Степан А. Пельц,
Ню Йорк, Н. Й.

ПРОПОЗИЦІЯ, ЩОБ ДАТИ ВСІМ ГОЛОС

Підчас міських виборів в осени буде поставлене питання мешканцям Вінніпеґу, чи вони годяться на те, щоб дати голос усім мешканцям, які мають більше як 21 рік. Таку постанову зробила міська рада на своїм засіданні.

Передтим міська рада відкинула внесок радного Ґрея, щоб віднестися до леґіслятури, щоб вона запровадила загальне голсування в міських виборах. Не-робітничі радні доказували, що як леґіслятура вже два рази відкинула таке домагання, то даремно сподіватися, що вона згодиться на нього за третім разом, однакож коли перед неї поставити вислід референдуму, то вона певно з ним погодиться.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українці на святі Вашинґтона.

В Ню Йорку й околиці нераз можна зустріти виступи українських програм на ріжних американських підприємствах і святах, влаштовуваних заходом „борд оф едукейшен". Та мало хто знає, що ці виступи, а бодай багато з них, аранжував п. Михайло Паньків, відомий тихий працівник у ріжних українських орґанізаціях. Його навіть приняла Ліґа Студентів до просвітнього департаменту, з боку якого він займається влаштовуванням ріжних українських програм і виступів, у яких чужинці пізнають українську культуру та довідуються про змагання українців. На деяких виступах, аранжованих п. Паньковом, був приявний ґубернатор Лімен, секретар внутрішніх справ Ікес, Ля Ґвардія й інші високі особи. Все його виступи викликували добре враження серед американців.

Подібний виступ відбувся 21 лютого ц. р. в салі Стайвесант Гай Скул, на 15 вулиці в Ню Йорку, з нагоди річниці уродин Джорджа Вашинґтона. Програма, що складалася з хорових співів і народніх танців під управою п. Заблоцького, випала дуже гарно. Гарне враження зробив також великий образ Вашинґтона, прикрашений вишиваними українськими рушниками. По англійськи промову про Вашинґтона виголосив асемблимен п. Ярема та заявив, що він також походить з українського роду. Один з приявних директорів школи висловив признання Панькову за його гарну й успішну роботу. Хор співав: „Стоїть явір над водою", „Садок вишневий коло хати". Дует відспівали пані: Городецька і Осадчук. Сольо виконала 4-літня Софія Марко. Всі були в чудових народніх строях, і це ще більше додавало краси.

Цього року п. Паньків приготовляє великий виступ на Світовій Виставі. Цей виступ буде влаштований заходами всіх шкіл міста Ню Йорку і в програму його будуть входити пописи інших національностей. П. Паньків за свій труд не бажає фінансової нагороди, тільки морального попертя.

Микола Сиротюк.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 2. пополудні, в гали церковній. Проситься всіх членів прийти начас, бо є багато важних справ до вирішення. Довгуючих членів напоминається, щоби вирівняли свої довги на цих зборах, а котрі не можуть, хай прийдуть і повідамлять членів, щоб потім не нарікали на урядників, як будуть суспендовані. Проситься членів старатися приєднувати нових членів до Бр. іУ. Н. Союзу. — А. Іванів, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Мітинґ Тов. Запорозька Січ, від. 305., відбудеться в неділю, 17. березня, в церковній гали, де все, в годині 11:45. Повинністю кожного члена явитися на цих зборах начас. Довгуючі члени мають прийти і вирівняти свої залеглости, бо як не прийдуть, то секр. відділу поступить після статуту, аби потім не було жадних нарікань. — М. Гентош, секр.



ПІДСЕКРЕТАР ВЕЛЕС НА РОЗМОВІ З АНҐЛІЙСЬКИМ МІНІСТРОМ ФЛЬОТИ ЧЕРЧИЛОМ.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Квартальний мітинґ Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198., відбудеться в неділю, 17. марта, в годині 5. пополудні, в гали фаєрманській при улиці Pike. Уряд просить всіх членів прибути на цей мітинґ на означений час. Також напоминається довгуючих членів вирівняти свої залеглости. Будеться принимати нових членів. Отже хто ще не є в У. Н.. Союзі, просимо прийти і ми вас зробимо членом У. Н. Союзу. — Даниїл Потятинський, предс.; Григорій Лисяк, кас.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Надзвичайний мітинґ Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудеться в неділю, 17. марта, в 2. годині попол., в гали Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашинґтон стр. Буде принимання членів без вступного, як до Союзу, так і до Товариства. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206., відбудуться в неділю, 17. березня, в 1. годині пополудні, в церковній гали, 74 Герис Ев. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до вирішення. Рівнож треба спільно порадитися над справами нашого 30-літнього ювилею. Напоминається всіх членів, щоби платили свої вкладки до Тов. і до Союзу начас. — І. Кокольський, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Місячні збори Тов. Згода, від. 20., відбудуться в неділю, 17. марта, в Українській Хаті, 2240 Ґрейлінґ, в годині 2. пополудні. Кожний член зобовязаний прибути на збори, вирівняти свої вкладки, як також обговорити деякі справи для добра Товариства. Приведіть своїх кревних чи знайомих, щоби їх вписати до У. Н. Союзу та Товариства. — Матвій Прихідко, предс.; Іван Крупка, фін. секр.; Мих. Сосновський, кас.; Йосиф Прихідко, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Збори Сестр. Благовіщення, від. 125., відбудуться в неділю, 17. березня, в год. 12:30 пополудня, в гали при Оклей і Райс ул. — О. Оленець, предс.; Р. Сидорик, кас.; І. Подола, секр., 849 N. Ноуле Ave.

ПОПРАВЛЯЄТЬСЯ РИБОЛОВЛЯ

За обчисленнями уряду риболовлі при департаменті внутрішніх справ, через рибну гату в Боневил, Ореґон, перейшло в 1938 році коло 10,000 більше лососів, ніж у 1938 році.

Обчислювали рибу спеціяльні рахункові стації, заведені 7. травня 1938 року. З огляду на дату відкриття, обчислення за рік 1938 треба вважати неповним.

Щоб обчислити рибу, її пускають через відповідні слюзи. Їх відкривають у годині 4. рано і держать їх відкритими до 8. години вечором, коли їх закривають на ніч. Закривають їх теж інколи в день на кілька хвилин, щоб рахуючі могли дати відпочинок своїм очам.

У 1939 році через шлюзи згаданої гати перейшло 497,070 штук лосося.

ПОДАЮ ДО ВІДОМА ВСІХ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛУ 274. У. Н. СОЮЗУ, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

цього відділу відбудуться

В НЕДІЛЮ, 17. БЕРЕЗНЯ (MARCH 17, 1940)

в годині 2. пополудні

В УКР. ПРАВ. ГАЛІ, 1915 RUSSELL AVENUE, YONGSTOWN, O.

На ці збори повинні прибути конечно всі члени. На збори прибуде **орґанізатор п. Загаєвич.**

За відділ 274. У. Н. Союзу: **П. Сильчак**, секр.

СОЮЗОВЦІ СТЕЙТУ КОНЕКТИКАТ!

ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ 10, 18, 23, 54, 59, 67. 84, 138, 250, 254, 262, 277, 350, 370, 381, 387, 390, 414, 421, 434, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

вище згаданих відділів відбудуться

В НЕДІЛЮ, 31. БЕРЕЗНЯ (MARCH 31, 1940)

в годині 2. пополудні

В ЦЕРКОВНІЙ ҐАЛІ, 127 PARK STREET, NEW HAVEN, CONN.

На ці збори повинні прибути обовязково **всі урядники та бувші делегати** вище поданих відділів. Таксамо запрошується членів головно з поблизьких місцевостей. В орґанізаційних справах буде промовляти **окружний орґанізатор А. Маланчук.** 62,73

Комітет відділів У. Н. Союзу стейту Конектикат.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — **КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ** — НЮ ЙОРК, Н. Й.

скликає на

СУБОТУ, 30. БЕРЕЗНЯ (MARCH 30, 1940), В 7:30 ВЕЧЕРОМ

ДО ГАЛІ СТОЙВЕЗАН ГАЙСКУЛ, на 15 вул., між 2 і 1-ою венею в НЮ ЙОРКУ,

МАСОВІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

Програма нарад: 1) Короткі звіти представників усіх відділів про внутрішний стан кожного відділу зокрема (згідно з листом висланим від Комітету до всіх відділів). 2) Реферати членів Головної Екзекутиви У. Н. Союзу. 3) Запити і внески.

На ті Збори закликаємо усе членство У. Н. Союзу з Ню Йорку й околиці, також прихильників. Зокрема закликаємо **урядників і членів таких наших відділів: 5, 46, 66, 69, 117, 130, 184, 194, 204, 210, 215, 298, 361, 397, 417, 423, 435.**

Союзовці! Згадані масові збори мають за завдання оживити союзовий рух серед нашого членства і розпочати широку акцію за приєднування нових членів до нашої орґанізації. Вони мають також за завдання виясніти чимало наших внутрішно-орґанізаційних справ, що з бігом часу звичайно нагромаджуються по відділах. Тому щераз закликаємо всіх до участи. Ті, що не мають жадних замітів щодо праці У. Н. Союзу, вийдуть з тих зборів ще більше скріплені на дусі. Ті, що мають якісь сумніви, або запити, дістануть нагоду від головних урядників ті свої сумніви виясніти.

ЗА КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ:

Е. ЛЯХОВИЧ, голова; **П. КУЧМА**, секр.; **І. ГАЛИЧИН**, кас.; **І. ГУЗАР**, головний радний У.Н.С.



Артисти Михайло Швець і Марія Сокіл у фільмі „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ".

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

СЕЙР, ПА.

Відвідини орґанізатора.

До нас, до Сейр, прибув п. Загаєвич, орґанізатор У. Н. Союзу, і в неділю, 25 лютого, зараз по Службі Божій відбулися спеціяльні збори. Предсідник Тит Шкірпан відкрив збора і представив п. Загаєвича, котрого приявні щиро повитали. Бесідник доказував на таблиці, що батько Союз стоїть нарівні, коли не вище, в найбільшими асекураційними компаніями, під оглядом доброти його поліс і обезпечення вкладок. Крім того членство має багато інших привілеїв, яких не дає ніяка чужа інституція.

Наслідки відвідуи були дуже добрі. Предсідник відділу і секретар дали гарний приклад і вписали своі родини до Союзу. За ними поступили і деякі члени і також повписували до У. Н. Союзу своїх дітей.

Наше товариство, Вільні Козаки, відділ 236 У. Н. Союзу, буде святкувати свій 25-літній ювилей 30 березня ц. р. Щоб як слід звеличати той день, кожний член нашого товариства повинен вписати своїх дітей до нього. Також повинен приєднати тих, що не належать до У. Н. Союзу, а йдуть до чужих організацій. Це повинні вони зробити головно тепер, коли довідались наглядно від п. Загаєвича про моральну і фінанову силу нашої організації, У. Н. Союзу.

Іван Новак,
секретар відділу 236 УНС.

ВІДКОПАЛИ ҐРІБ ФАРАОНА ЗПЕРЕД ТРЬОХ ТИСЯЧ ЛІТ

Недалеко Порт Саїд, Єгипет, французький учений, професор Монте, відкопав ґріб короля Псу Сенни, з 21-шої єгипетської династії, який правив країною від 1080 до 1067 перед Христом. Ґріб був ненарушений. В однім углі гробу знайшли саркофаґ з червоного ґраніту, а в нім мумію померлого короля. В гробі знайшли дорогоцінні предмети з золота, срібла і т. п.

ПОЯВА МАТЕРИ БОЖОЇ НА ФРОНТІ

На однім відтинку британського фронту, — як каже вісдомість з Парижу — була „звилася" Мати Божа вночі, високо на хмарах. Британський командант вислав патрулю, щоб зблизька приглянулася до дивного явища. Патруля повідомила, що німці відсвітлили образ Матери Божої на хмарі з кіноматографічної машини, якої вживають для висвітлювання фільм.



ЩО ФІНИ ВТРАТИЛИ.

Росія дістала Ганґо (1) в аренду на 30 літ; усю Карельську шийку (2), разом з Виборгом і лінією Манергайма; територію на схід від Меркеярві (3) та частину півостровів Середній та Рибачі (4). Вона теж дістала доступ до Норвеґії через Петсамо й котролю над озером Ладоґа.

МІЦНІ ПАПЕРОВІ ОДЯГИ

Звичайний папір легко дреться. Та недавно винайдено спосіб виробляти такий папір, що міцний, як полотно. „Первель" називається такий папір. Отакого паперу, „первелю", вживають уже деякі фабриканти й для виробу одежі. Така одежа дешева й міцна. Однак одежа з первелю має ту невигоду, що вона наче ґумова. Крізь неї зовсім не проходить повітря. А щоб тіло було здорове, то потрібно, щоб до нього доходило свіже повітря.

ВІТАМІНИ З КОНЮШИНИ

За рік 1939 учені світу поробили обширні досліди над вітаміном К, що має силу згущувати кров. Коли його бракує в крові, то людина може при пораненні скрівавитися на смерть. Цей вітамін виготовляють учені з альфальфи. А два американські вчені, д-р Артур Штайнберг і д-р Вилйем Р. Бравн, відкрили 1933 р., що оксалічна кислина, якою чистимо капелюхи, або усуваємо чорнильні плями, ще ліпше згущує кров, як вітамін К.

ПОЖАР МОНАСТИРСЬКОЇ БУДІВЛІ

У Ґарісоні, Ню Йорк, погорів чотиро-поверховий адміністраційний будинок місцевого монастиря Ґреймур. Пожар почався від комина на четвертому поверсі й поширився на ввесь будинок. Згоріли в пожарі реєстри інституції.

БРИТВА З ЛЯМПОЮ

Винахідники головно над тим думають, якби то людям винаходити такі речі, що вигоду дають. Бож люди люблять усе, що вигоду їм дає. Та й за все таке й добре платять. От недавно придумав один винахідник і таку електричну бритву безпечности, що має близько вістря малесеньку лямпочку. І можна такою бритвою підголитися навіть у зовсім темній кімнаті.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

У Ню Йорку умер 12. березня член Укр. Зап. Тов. „Дністер", від. 361. У. Н. Союзу,

СТЕФАН КАМІНСЬКИЙ.

Покійний родився 1885. р. в селі Буков, пов. Самбір, Зах. Україна. До У. Н. Союзу вступив 1932. року.

Полишив жену Катерину і троє дітей: Гелену, Анну й Володимира.

Похорон відбудеться в суботу, 16, березня, в 9. годині рано з дому жалоби, 255 Ave. B, до церкви св. Юра при Семій улиці.

Нехай земля буде Йому пером!

П. Кучма, секр.

СКЛЯНІ ОДЯГИ

Лише кілька тому років світ дивувася, коли появилися вісті, що в Італії виробляють одяги з молока. З молока виробляють вовну, а з молочної вовни одержу. Та від того часу поpоблено такі винаходи, що навіть і виріб одежі з молочної вовни не виглядає чудом. От, наприклад, тепер уже виробляють одежу і зо скла, і з ріжних металів, і навіть з камяного вуґілля. Вже й тепер можна купити в Німеччині жіночу суконку зо скляної вовни, а „шовкові" жіночі панчохи з вуґілля в Америці.



ПОЛІТИЧНІ ПРОТИВНИЦІ, АЛЕ НЕ ОСОБИСТІ.

Жінка Томаса Е. Дюі, котрий кандидує на номінацію на кандидата на уряд президента Злучених Держав з Републиканської Партії, та пані Рузвелтова, жінка теперішнього президента.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (115)



„Що ти кажеш? Ти думаєш, що дістанеш Дженету за жінку, коли в боротьбі убєш Тарзана?" — закликав у крайнім обуренні Пері. Те обурення подобалось Мунґові і він зухвало відповів: „Так, Дженета буде моя. Королева обіцяла мені її, коли я вбю Тарзана. Цю думку піддав королевій він". З тими словами Мунґо вказав на Вонґа.

„Це ти, нікчемнику, подаєш тій чортиці такі ради", засичав Пері до китайця. „Чи не соромно тобі? Можеш мститися на нас, чоловіках. Але не вже ти затратив людське почуття, щоб так мститися на безборонній дівчині, що ніколи тебе не скривдила". „Це зробить боротьбу цікавою", відповів усміхаючись китаєць.

З тими словами китаєць відійшов. „Я дав би десять років свого життя, щоб тому нікчемникові відкрутити голову!" — закликав йому в слід Пері. Китаєць іще раз відвернувся і відповів: „Ти маєш усього десять днів життя, а не десять років. Тебе вже призначено на жир львам у часі пиру Панту". Пері безрадно розвів руками.

Звертаючись до Тарзана, він благально запитав: „Чи ти думаєш, що можеш побороти Мунґа? Ти мусиш його побороти". Тарзан застановився і сказав: „Я буду тепер боротися завзятіше, ніж колинебудь передтим. Але я не можу ручити за вислід. Ще ніколи в житті я не стрічав такого силача, як Мунґо".